

Lärplattan som ett komplement till lärande i förskolan

En kvalitativ studie om pedagogers erfarenheter kring användningen av lärplattan i förskolan i språkutvecklingssyfte

Bianca Andersson och Julia Ljubimova

Barn- och ungdomsvetenskapliga institutionen

Självständigt arbete 15 hp, GN eller AN

Förskoledidaktik

Kurs- eller utbildningsprogram (210 hp)

Vårterminen 2019

Handledare: Anna Palmer

Examinator: Ida Bertell

English title: iPad as a complement tool for learning in preschool - A qualitative study of how preschool teachers describe their experience of iPads in preschool by language development purpose

Lärplattan som ett komplement till lärande i förskolan

En kvalitativ studie om pedagogers erfarenheter kring användningen av lärplattan i förskolan i språkutvecklingssyfte

Bianca Andersson, Julia Ljubimova

Sammanfattning

I denna studie har vi som syfte att undersöka hur pedagoger i förskolan uppfattar användandet av lärplattan som medierande artefakt, samt om hur de använder dessa i arbetet med barns språkutveckling. För att undersöka detta har vi samlat in data genom intervjuer. Vi har använt oss av kvalitativ analysmetod för att analysera våra intervjuer. Det empiriska materialet har sedan analyserats utifrån ett sociokulturellt perspektiv. Studiens resultat visade att pedagoger bör ha kompetens och intresse för att kunna använda digitala verktyg som ett komplement till lärandet. Pedagogerna påpekar vikten av pedagogstyrda aktiviteter för att lärandet ska formas på rätt sätt. Slutsatsen är att digitala verktyg främjar språkutvecklingen och lärandet hos barnen under förutsättningen att rätt metoder används. Kunskap och kompetens är nödvändiga för att utföra rollen som pedagog och genomföra arbetsuppgifter i enlighet med läroplanens tydliga mål.

Nyckelord

Digitala verktyg, lärplatta, förskola, mediering, artefakt, stöttning.

Innehållsförteckning

Förord	1
Inledning	1
Tidigare forskning	2
Syfte och frågeställningar	5
Teoretiskt perspektiv	5
Sociokulturellt perspektiv:	5
Mediering/Artefakter	6
Stöttning	8
Metod	9
Val av metod.....	9
Urval och avgränsningar	10
Undersökningsmaterial/personer	11
Genomförande	11
Databearbetning och analysmetod	13
Forskningsetiska överväganden	14
Studiens kvalitet	15
Resultat och analys	15
Del 1: När, hur och på vilka sätt används de digitala verktygen med barnen?	17
Del 2: På vilka sätt stöttar digitala verktyg barns språkutveckling?	19
Sammanfattning	25
Diskussion	25
Pedagogernas kompetens/förhållningsätt kring digitala verktyg	26
Pedagogstyrt lärande i undervisningen	27
Betydelse för praktiken och professionen	29
Slutsatser.....	29

Vidare forskning	30
Referenser	32
Bilaga 1	34
Bilaga 2	36

Förord

Det här examensarbetet är skrivet av Bianca Andersson och Julia Ljubimova. Vi studerar vår sista termin på förskolläraryrket vid Stockholms Universitet. Under våra VFU-perioder har vi uppmärksammat bristen kring användandet av digitala verktyget i ett lärande- och undervisningssyfte. Vi fann barn utan tillräckliga språkfärdigheter, och det resulterade i vårt intresse till hur man kan tillämpa de digitala verktygen i ett språkstimulerande syfte i undervisningen.

Fördelning av arbetsuppgifter

Vi delade upp det genom att på eget håll börja läsa olika artiklar kring den tidigare forskningen. De artiklarna som vi ansåg vara relevanta diskuterade vi tillsammans och sedan sammanfattade. Sedan valde vi tillsammans ut de begreppen som vi tyckte var relevanta i vårt teoriavsnitt. Vi delade sedan upp begreppen oss emellan och skrev om dem från var sitt håll. Vi skickade alltid det vi hade skrivit till varandra för att kunna läsa och ge kommentarer. All data har vi bearbetat tillsammans när vi träffades och sedan analyserat dem. Innan vi började med analysen sammanställde vi alla resultat och diskuterade tillsammans kring dem. Sedan skrev vi analysen och diskussionen tillsammans, samtidigt som vi pratade om det materialet som vi hade tillgängligt.

Inledning

Vi har valt att forska kring detta ämne eftersom vi inser hur viktigt det är att pedagogerna har den kompetens som krävs kring digitala verktyg i dagens samhälle där mycket har blivit digitaliserat. Tidigare forskning anser att digitala verktyg ska användas som ett komplement inom lärandet samt språkstimulering i förskolan. På våra tidigare VFU-platser har vi observerat strukturen kring lärplattorna och pedagogernas förhållningsätt till dem. Det har uppmärksamats att pedagogerna på vår VFU-plats ofta använde de digitala verktygen när barnen hade fri lek och inte i ett lärande syfte. Barnen fick sitta fritt med lärplattorna och det fanns inte någon riktig struktur. Läroplanen säger att pedagogerna ska stimulera barns språkutveckling med hjälp av teknik, men ofta besitter inte pedagogerna den kunskapen eller så följs det inte upp. Pedagogerna får ofta inte heller det utrymme som de behöver så som tid, resurser samt utbildning.

Vi har upplevt att pedagogerna inte använder de digitala verktygen i undervisnings- och lärandesyfte. Pedagogerna har ofta brist på kunskap samt uppföljning kring ämnet. Samtidigt som många pedagoger inte anser det vara relevant i förskolan då barnen ofta leker med en platta när de är hemma.

Studien kommer att genomföras genom intervjuer med pedagoger på olika förskolor och vi kommer att analysera studien med hjälp av det sociokulturella perspektivet.

Tidigare forskning

Tidigare forskning visar vikten av lärandet genom de digitala verktygen. Ett samspel mellan barn och barn samt barn och pedagog bildas. Samtidigt bör man förnya undervisningsmetoden så att det inte blir allt för vardagligt. Men rätt inställning så kommer man kunna använda verktygen och hitta nya sätt att omforma innehållet kring undervisningen. I det här stycket redogörs det för tidigare forskning som gäller om digitala verktygen i förskolan. Vi har valt att lyfta fram hur digitala verktyg kan bidra till språkundervisningen i förskolan samt hur pedagogernas förhållningsätt påverkar undervisningen.

Klerfelt (2007) skriver i sin studie om ett digitaliserat samhälle där fler pedagoger har börjat fundera kring bemötandet av intresset från barnen gentemot media samt möjligheten till användningen av de digitala verktygen i förskolan till undervisningen. Klerfelt (2007) nämner att det finns pedagoger som har haft en mer negativ inblick när det kommer till att använda digitala verktyg, därför belyser hon i sin studie hur man kan använda digitala verktyg för barns berättelser ur ett lärandesyfte i förskolan.

I studien berättas det om pedagogernas olika strategier för att lyfta fram de olika möjligheterna kring barnens erfarenheter kring media. Eftersom pedagogerna använder sig av ett verbalt språk och gester skapas det en interaktion mellan pedagog och barn. Genom att samtala med barnen får man möjligheter till utveckling av den språkliga förmågan. Samtidigt som barnen lär sig av varandra genom att använda fantasin när de berättar.

Barnen delar med sig om historier om sina liv i deras berättelser skriver Klerfelt (2007). Med hjälp av barnens berättelser skapas länkar mellan mediakultur och pedagogisk praktik. Samtidigt finns det även barn som inte har samma mediaerfarenhet som andra barn. Där är det viktigt att pedagogerna är närvarande och stöttar barnen i att vara aktiva och kreativa. De vuxnas närvaro är en viktig aspekt i den studien (Klerfelt, 2007).

Ljung Djärf (2004) undersökte pedagogernas förhållningsätt och agerande ur ett sociokulturellt perspektiv gentemot digitala verktyg i vardagen i sin studie. Studien visade att digitala verktyg används mer till lek samt att barnen har olika möjligheter av tillgång till dem. Ljung-Djärf (2004) undersökte tre olika förhållningssätt vilka är skyddande, stödjande och vägledande. Den skyddande miljön handlar om hur barnen blir skyddade gentemot de digitala verktygen genom att begränsa barnens intresse av det digitala verktyget där tiden inte ska vara fräntagen gällande andra aktiviteter.

Barnen skyddas från avbrott från andra barn då barnet blir lämnat ensam, samt oaktsam hantering vilket i sin tur resulterar till mindre problem för pedagogerna. Här är det personalens ansvar att ha kontroll över användandet av lärplattan.

I den stödjande miljön menar Ljung-Djärf (2004) att pedagogerna är tillgängliga och stöttar barnen. Interaktionen som skapas runt lärplattan erbjuder till möjligheter att utvecklas och lära tillsammans med pedagogernas stöd och uppmuntran. Den vägledande miljön handlar om personalen engagemang. Genom att ha barnens intresse i fokus menar hon att pedagogerna utmanar till lärandet. Här blir det även viktigt att uppmärksamma de barnen som inte visar intresse för de aktiviteterna som erbjuds att stimulera detta samt involvera alla barn.

I Bergman och Fors (2015) studie har man gjort en undersökning med hjälp av främst enkäter och forskningscirklar för att förstå pedagogers kunskap kring lärplattan samt hur det används i ett lärande syfte för ökad utveckling och förståelse kring barns lärande. Studiens syfte handlar om pedagogernas erfarenhet samt vad pedagogerna anser kring lärandet av lärplattan och vad den har haft för effekt kring barnens utveckling och lärande. Det fanns två utarbetade enkäter där den första hade mycket fokus på barnens delaktighet samt personalens bedömning kring intresset inom språk och matematik. Den andra enkäten handlade om digitala verktygs påverkan i förskolan. Med hjälp av datainsamlingsmetoder och videoinspelning dokumenterades lärplattans användning i förskolan.

Bergman och Fors (2015) observerade genom att barnen utförde aktiviteter både i grupp men även individuellt - en tydlig ökning av ett kollaborativt lärande. Man kunde observera att de äldre barnen som inte har svenska som modersmål tillsammans med pedagoger utvecklades med hjälp av imitation av svenska språket. Medan de yngre barnen, som i studien av Flewitt, Messer och Kurcirkova (2014) lärde sig de touch - tekniken, men även imitation och samspel med andra. Bergman och Fors (2014) beskriver även det kollaborativa lärandet som något positivt då det hjälper barnen i deras individuella tänkande, språk och interaktion.

En studie som utfördes av Flewitt, Messer och Kucirkova (2014) handlar om hur barn interagerar med varandra i olika aktiviteter i samspel med digitala verktyg. I den studien har man undersökt hur lärplattor används som ett stödjande komplement i barnens litteracitet, det vill säga vad det finns för potential till utveckling av litteracitet hos barn i yngre åldrar. Metoden man använde sig av var semi-strukturerade intervjuer samt videoobservationer som man utförde både innan och efter studien. I videoobservationerna använde man sig av mer traditionell teknik så som lärplattor och böcker (Flewitt et al. 2014). Metoden som användes i den här studien har återspeglats utifrån ett sociokulturellt perspektiv där barnens lärande definieras. Med hjälp av den metoden får man inblick i hur litteracitet hos barn är en medierande faktor genom användande av en artefakt - som lärplatta. Det Flewitt et al

(2014) kom fram till i sin studie var att lärplattor som verktyg i undervisning gav goda möjligheter till litteracitet. Anledningen var främst att det visade att möjligheten att ta med lärplattan överallt och touch-funktionerna var mer fokuserande och utvecklade barnens koncentration och engagemang till ett mer individuellt arbete.

Sandvik, Smordal, Osterud (2012) artikel handlar om en utforskande studie där man har introducerat lärplattor samt projektorer för barn vid fem års åldern i en vuxen styrd aktivitet. Med hjälp av två appar har man gjort en studie för att undersöka hur de skulle bidra till ett språkstimulerande lärande och litteracitet. Studien genomfördes med hjälp av videoinspelningar som visar de olika konversationer och interaktioner med lärplattan både i en vuxenstyrd aktivitet men även en aktivitet på barnens egna initiativ. Sandvik et al (2012) observerar att bärbarhet av lärplattan gjorde det möjligt för barnen att utnyttja de olika platserna och miljöerna på förskolan. Dessa i sin tur inbjuder till samspel och engagemang och till barnens inflytande. Utöver det uppmärksammandes dialoger som en viktig aspekt genom att dela på skärmen med en godtagbar ljudnivå. Studien visar att med hjälp av dialog stöttar barnen varandra genom att utveckla olika språkfärdigheter så som läsa och inläring av ord. Sandvik et al (2012) menar även att den delade skärmen är viktig för pedagogerna för att kunna vägleda barnen samt interagera. Vidare visade det sig även att genom att koppla lärplattan till projektorn resulterade det till utveckling av berättelser vilket stimulerade språket men det öppnade även upp till ett samspel och inflytande mellan barnen då de själva fick komma med idéer.

Sammanfattningsvis så kan vi tyda på att de artiklar och avhandlingar som har redogjorts ovan handlar om forskning gällande digitala verktyg, barns utveckling och lärande i samspel med digitala verktyg samt pedagogers förhållningssätt kring dessa. I de studierna har man en mer positiv inställning kring digitala verktyg då det anses som ett komplement i förskolan kring barns språkutveckling. Då vi är intresserade av hur digitala verktyg används av pedagoger i förskolan för att stimulera barns språkutveckling har det varit av stor betydelse att få en positiv inblick från tidigare forskning. Vi kan även fastställa att pedagogernas förhållningssätt har stor betydelse och påverkan på innehållet, vilket avgör i vilken utsträckning de digitala verktygen används i förskolan. Därför kommer vi att undersöka pedagogernas användning kring de digitala verktygen för att förstå och lyfta fram deras tankar och agerande i vår studie.

Syfte och frågeställningar

Syftet med studien är att undersöka hur pedagoger i förskolan uppfattar användandet av lärplattan som medierande artefakt, samt om hur de använder dessa i arbetet med barns språkutveckling.

Frågeställningar

- När, hur och på vilka sätt används lärplattan med barnen?
- På vilka sätt stöttar lärplattan barns språkutveckling?

Teoretiskt perspektiv

Vi har valt att använda oss av Vygotskijs teori om det sociokulturella perspektivet, med tanke på att det inom lärandet handlar ganska mycket om mediering, interaktion, stöttning och artefakter utifrån denna teori. Den kulturella miljön som barnet befinner sig i påverkar dennes utveckling och lärandet med koppling till olika begrepp inom teorin. Vi har valt att använda oss av några begrepp som är relaterade till vårt material (intervjusvar) från pedagogerna, såsom mediering, artefakter och stöttning. Dessa begrepp har sina rötter inom det sociokulturella perspektivet. Våra intervjufrågor utgår från hur pedagogerna gör i den dagliga praktiken. De svar vi får in handlar alltså om görandet, och därmed passar det att använda de sociokulturella begrepp vi valt. Vi är medvetna om att det valda teoretiska perspektivet vanligen används på exempel från praktik, så som observationer, men i vårt fall kommer det att fungera väl i och med att vi fått in svar som handlar om interaktion mellan barn och pedagoger i relation till vårt syfte och våra frågor. Vi har även ett stort intresse för det sociokulturella perspektivet, vilket även berör analysen för den studie som vi har gjort om hur användningen av lärplattan kan tolkas utifrån det sociokulturella perspektivet. Dessa begrepp kommer att fungera som ett förstoringsglas som vi kommer att titta med på datainsamlingen för att sedan analysera och koppla det till begreppen.

Sociokulturellt perspektiv:

I vår studie har vi använt oss utav Lev Vygotskij teori, det sociokulturella perspektivet som går ut på att allt lärande och utveckling sker i samspel och interaktion med våra med människor och kulturella redskap. Lärandet sker också genom språket som anses vara en viktigt och central del inom det

sociokulturella perspektivet. Säljö (2014) påpekar att kulturella resurser skapas genom kommunikation som förs vidare genom språket och kommunikation. I det här kapitlet förklaras tre viktiga begrepp inom det sociokulturella perspektivet som är väsentliga för vår undersökning och studie. Begreppen som vi har använt är mediering, artefakter och stöttning. De begreppen har påverkan på lärandet och språkutvecklingen hos barnet. I våran undersökningen sker lärandet genom lärplattan som en medierande artefakt för lärande och språkutveckling. Säljö (2014) menar att för att det ska ske lärande och utveckling behöver man kulturella redskap eftersom de är skapade av människor där artefakten skapar möjligheter för nya erfarenheter som förs vidare till andra människor, på så sätt medierar artefakten lärandet. Lärplattan kan fungera som den nya eller senaste medierande artefakten inom förskolans värld.

I den nya läroplanen för förskolan finns det krav på användningen av digitala verktyg i ett lärande syfte. Lärplattan kan även fungera som stöttande för barnet i språkutvecklingen där den medierar information och lärande på samma sätt som de traditionella materialen som har används hittills såsom böcker, papper och penna. Säljö (2014) påpekar att digitalisering och digitala verktyg är minst lika intressanta ur ett sociokulturell perspektiv som andra kulturella redskap därför kan förskollärare ha obegränsad nytta av digitala verktyg och i det här fallet lärplattan som en medierande artefakt för lärandet och språkutveckling.

Mediering/Artefakter

Enligt Vygotskij är språket det viktigaste och mest bärande redskapet för att utföra kommunikation och skapa sig nya erfarenheter, och angående detta skriver Säljö (2014) att teknik och digitala verktyg medierar oavsett tillfälle och sammanhang. Vi har valt begreppet mediering i vår studie och menar att pedagogerna kan dra stor nytta av lärplattan som är en artefakt när det gäller att stötta barnen i språkutvecklingen. Säljö (2014) skriver om att intellektuella redskap innebär tänkandet och språket, medan digitala verktyg kan ses som en artefakt eller fysiskt redskap. Med detta menar han att för att få nya erfarenheter och kunskap eller att förmedla dessa erfarenheter vidare behövs det både intellektuella och fysiska redskap samt språket. Det är genom dessa redskap som man kan tolka sin omvärld och kommunicera med den. Men för att kunna hantera dessa redskap och kunna erövra nya kunskaper behöver man stöttning utav mer erfarna individer menar (Säljö 2014)

Mediering uppstår med hjälp av kulturella redskap, där det ingår alla värderingar, kunskaper och idéer som människan samlar på sig genom samspelet med världen omkring. I kulturen finns det både materiella och immateriella redskap och dessa kompletterar varandra för att utveckling och lärande skall utformas. Materiella redskap är artefakter såsom verktyg och instrument som används dagligen

för att utföra olika handlingar och kommunikationer, medan den immateriella artefakten är intellektuella redskap som innebär tänkandet och språket (Säljö 2014). Meningsskapande blir till genom interaktion och kommunikation inom det sociokulturella perspektivet och i det här sammanhanget är språket det viktigaste redskapet för människan för att kunna delta i sociala sammanhang.

Artefakternas funktion inom det sociokulturella perspektivet kan vara att ”fungera som en medierad länk och bro till talad svenska (de vuxnas intellektuella verktyg) och <verkligheten>” (Carlsson & Bagga-Gupta 2006, s. 206–207). Genom materiella artefakter och språket som en intellektuell artefakt görs språket faktiskt och samtidigt görs det åtkomligt för barnet. Artefakter är något som människan skapar och de har en viktig roll i sociala sammanhang menar Säljö (2014) likaså nämner Kulti (2014) att artefakternas utformning och funktioner bestämmer vad som förväntas att göras med dessa redskap. Säljö (2014) menar att språket inte är endast att utbyta ord och meningar eller färdig kunskap utan innehåller mycket osynliga värderingar och antaganden. Språket är ett kollektivt och individuellt redskap, och språkliga, intellektuella och fysiska redskap frambringar ett fenomen som står för människans tänkande och handlingar (Säljö 2014). Vidare skriver Sandvik och Spurkland (2015) att inom det sociokulturella perspektivet anses lärandet vara socialt betingat, vilket innebär att lärandet sker i samspel med andra människor och därmed utvecklas språket i sociala gemenskaper, som är ett redskap för människans tänkande och handlingar och som får bearbetas individuellt i efterhand.

Språkutvecklingen sker i samspel med andra och där får barn lära sig det av andra individer. Språket utgör en central del i en lärandeprocess och genom det kan vi ta del av vad som sker hos andra individer och förstå dem (Sandvik & Spurkland 2015). Mediering är ett lika viktigt begrepp som artefakter och enligt Vygotskij innebär det att all interaktion med omvärlden medieras på ett eller annat sätt med hjälp av kulturella redskap och samhällets tecken (Smidt 2013). Mediering betyder också att mindre kompetenta individer kan ta hjälp av mer kompetenta individer och detta kan även gälla språkutvecklingen (Ehrlin 2012). Alla handlingar som utförs av människan är medierande och på så sätt formar människan miljön och sig själv som individ och i dessa situationer kan även artefakter ingå, eftersom artefakterna utformar handlingen i situationen (Björklund 2008). Språket som är en viktig artefakt inom det sociokulturella perspektivet är också skapat av människan och genom det kan människan kommunicera med sin omvärld och kunna tolka och förstå den. I ett medierande tillstånd kan man genom språket som en artefakt föra över eller föra vidare sina kunskaper och erfarenheter till en annan individ (Björklund 2008).

Stöttning

Vygotskij ansåg att lärande och utveckling sker i samspel och interaktion med andra människor inom det sociokulturella perspektivet, och det innebär att lärandet sker när en mindre kompetent individ får hjälp och stöttning av en mer kompetent individ. På så sätt skaffar man sig mer kunskap och får vägledning och hjälp med att utforma nya kunskaper och erfarenheter. När den som är mer kompetent och kan mer i en situation stöttar en mindre kompetent individ lär man den mindre kompetenta att även denne skall stötta i de situationer där de kan mer och har mer erfarenheter än andra i framtiden. I relation till detta kan nämnas att när ett barn får stöttning från sin pedagog med att lösa och utveckla en uppgift lär sig detta barn att även hen ska bidra med stöttning i framtida situationer (Elm Fristorp & Lindstrand 2012).

Smidt (2010) menar att potential är viktigt i utvecklingszonen eftersom det visar barnet vad hen kan göra här och nu med en uppgift med dennes aktuella prestationsnivå, och vad hen skulle kunna göra med hjälp av en vuxen handlar om barnets förmåga och dess potentiella nivå. Den vuxnes stöttning och hjälp blir synlig i mellanrummet mellan barnets aktuella prestationsnivå och dennes potentiella nivå (Smidt 2010). Detta betyder alltså att pedagogen med sin hjälp fyller ett tomrum/mellanrum i barnets prestation för att leda till lärande och utveckling. Säljö (2014) menar att man även kan stötta barnet på ett kommunikativt sätt som kallas för scaffolding, och detta betyder att den vuxne strukturerar problemet eller delar upp problemområdet verbalt för barnet från start till mål för att barnet skall kunna komma till mål och skaffa sig nya kunskaper och erfarenheter (Säljö 2014).

I situationer där mer kompetenta sam-agerar och sam-tänker i problemsituationer med mindre kompetenta blir dessa uppgifter effektiva lärosituationer och den oerfarna personen får själv uppleva kunskapen om hur man fastställer uppgiften och vad som är den tänkbara tolkningen av uppgiften (Säljö 2014). På det här sättet erbjuder pedagogen barnen att lära sig mer och utvecklas med inlevelse (levande praktik). I en sådan situation föreligger mycket kommunikativ och kognitiv koordination och på så sätt medierar den mer kompetenta sina kunskaper till den mindre kompetenta om hur uppgiften kan lösas (Säljö 2014). Utvecklingszonen kan också visa vart i lärandeprocessen barnet befinner sig och vilket stöd och hjälp hen är mottaglig för från en mer kompetent individ (Säljö 2014).

Skolverket (2018) visar på att pedagoger kan utveckla barnets lärande genom uppgiftsstöttande, som går ut på att pedagogen förser barnet med en fråga eller uppgift i den pågående aktiviteten för att på så sätt utmana och stötta barnet till att våga tänka och agera på en mer avancerad nivå än vad barnet annars hade kunnat åstadkomma utan denna stöttning (Skolverket, 2018, s. 87). Men Smidt (2010) menar att pedagoger alltid bör observera vilken sorts hjälp barnet behöver och vart i lärandet det befinner sig, annars finns det risk att stödet blir en envägs process, som innebär att pedagoger bidrar

med redskap och verktyg för att stötta barnet fast det är annat stöd som barnet egentligen behöver (Smidt 2010).

Metod

I denna del av texten kommer vi att ge en redogörelse för den valda metoden för vår studie. Vi kommer även berätta om de etiska överväganden vi har gjort inför studiens intervjufrågor. Valet av metod har vi gjort med hänsyn till att lyfta upp studiens syfte som är att undersöka hur pedagoger i förskolan uppfattar användandet av lärplattan som medierande artefakt, samt om hur de använder de i arbetet för barns språkutveckling. Genom intervjuer med förskole pedagogerna ville vi ta reda på när och hur interaktionen mellan barnen och lärplattan uppstår samt om hur de som artefakt medierar kunskap och bidrar till stöttning för barnens språkutveckling.

Val av metod

Ahrne och Svensson (2015) skriver att forskningsfrågan påverkar metodvalet i hög grad. Vi valde att använda oss av en kvalitativ semistrukturerande intervjumetod. Anledningen till det är att vår studie handlar om att undersöka hur pedagoger i förskolan uppfattar användandet av lärplattan och hur de använder dessa i arbetet med barns språkutveckling. På så sätt kan vi ta reda på pedagogernas upplevelse kring forskningsfrågan och ta del av deras erfarenheter. Eriksson-Zetterqvist och Ahrne (2015) menar att det finns olika typer av intervjuer och det behövs ingen inledning för intervjufrågorna, standardiserat frågeformulär innebär att man har fasta nedskrivna frågor som man utgår från vid intervjutillfället. Alternativt så kan man göra semistrukturerade intervjuer som innebär att man har fasta frågor med möjlighet för andra öppna frågor för att få ut det man undersöker. Man kan även ställa sina frågor på olika sätt för att försäkra sig om att deltagaren förstår syftet med frågan samt att få fylligare och mer nyanserade svar (Eriksson-Zetterqvist & Ahrne 2015).

Andra fördelar med intervjuer vid en studie är att det inte är lika tidskrävande som andra metoder med tanke på vår tidsram för studien. Om man får spela in intervjun har man som frågeställare mer tid att lyssna in svaren. Man fokuserar även på vilka svar man får istället för att tänka på vad som passar som nästa fråga alternativt lägger ner tid på att anteckna det som sägs. Där blir det lätt att missa de viktiga stunderna eller tillfällena under intervjun (Löfgren 2014). Fejes och Thornberg (2015) menar att i en kvalitativ intervjumetod bör man ha många frågor kring ämnet för att få en helhetsbild av svaren. Frågorna skall inte behövas ställas i ordning, utan det är kvalitén i svaren som är av intresse. Som Fejes och Thornberg (2015) nämner, har vi formulerat frågorna på så sätt att de inte ska påverka

helhetsbilden av pedagogernas intervjufrågor. Våra frågor är detaljerade för att kunna koppla dem till vår valda teori.

En nackdel med intervjumetoden kan vara att informationen man får vid intervjun kan bli begränsade beroende på vem man intervjuar och det blir endast upplevelser, information och erfarenheter från de intervjuade individerna. Eftersom vår studie handlar om ”när, hur och på vilka sätt används lärplattan med barnen och på vilka sätt stöttar lärplattan barnens språkutveckling” hade vi kunnat komplettera undersökningen med observationer. Men på grund av tidsbristen blev det svårt att hinna med att genomföra studier av både intervju- och observationsmetoden. Observationsmetoden kräver mer tid då man behöver informera både verksamhetschefen, pedagoger samt alla vårdnadshavare och invänta deras godkännande för att kunna observera deras barn. Men i denna studie utgår vi från dessa pedagogers erfarenheter som vi har intervjuat.

Thornberg och Fejes (2015) menar att vilken teori man väljer att analysera sin studie med är helt beroende på vilka forskningsfrågor man har och vad man har valt att lägga fokus på för att undersöka och gå mer in på djupet (Thornberg & Fejes 2015). Vår undersöknings fokus passar väl ihop med det sociokulturella perspektivet. Begreppen mediering, artefakter och stöttning passade väl för att kunna analysera hur lärplattan påverkar språket hos barnen och till vilken grad de kan dra nytta av lärplattan i ett lärandesyfte. Vi ville även se hur både pedagoger och själva lärplattan kan stötta barnet att utvecklas i språket och skapa nya erfarenheter.

Urval och avgränsningar

De förskolorna som vi fick göra våra intervjuer på arbetade både förskollärare och barnskötare, men vi valde att försöka att endast intervjuar förskolläraren eftersom det oftast är de som har ansvaret för det pedagogiska innehållet på avdelningen. De förskollärare som vi fick intervjuar var i olika åldrar och hade olika tidserfarenheter av att arbeta som förskollärare. Vår avsikt var att försöka få intervjuar olika förskollärare utifrån kön, bakgrund, utbildning och ålder. Men att hitta intervjupersoner var mycket svårare än vad vi hade förväntat oss från början. Antingen ville de ej bli intervjuade eller så kunde de ej ställa upp på grund av tidsbrist på arbetsplatsen. Vi började med att ta kontakt med förskolor som vi hade valt ut slumpmässigt genom att mejla ut informationsbrev till dem. Tyvärr fick vi inte den responsen vi önskade då de få som svarade oss inte var intresserade av att ställa upp. Vi ändrade vårt tillvägagångssätt och tog kontakt med förskolecheferna på andra förskolor. Det gav resultat i form av att vi då fick kontakt med fyra förskolor inom Stockholms stad och därmed möjligheten att få intervjuar sex förskollärare.

De förskolor som vi har lyckats göra våra intervjuer på har vi aldrig tidigare arbetat eller praktiserat på och detta beror på att vi ville få neutrala svar på våra frågor, utan våra egna förutfattade meningar om arbetsplatsen. Sedan har vi försökt begränsa vårt empiriska material och lägga mest tid och energi på de delar som är relevanta för vårt syfte och frågeställningar i vårt studie.

Undersökningsmaterial/personer

Förskollärarna som vi intervjuade var alla kvinnor, i åldrarna 40–55 år. De hade olika tidserfarenheter och arbetade på fyra olika förskolor. Alla deltagare var utbildade förskollärare och hade jobbat mellan 7–15 år inom förskoleverksamheten. Intervjudeltagarna har ställt upp på att bli intervjuade frivilligt och de har känt att vår forskningsfråga är intressant eftersom de själva försöker utveckla sitt arbetssätt när det kommer till att använda lärplattan och de ska kunna ta mer utrymme inom förskoleverksamheten. I uppsatsen introducerar vi förskollärarna som har deltagit i intervjuerna genom att benämna de som F1 och F2 o.s.v.

Deltagare
Förskollärare 1 (F1)
Förskollärare 2 (F2)
Förskollärare 3 (F3)
Förskollärare 4 (F4)
Förskollärare 5 (F5)
Förskollärare 6 (F6)

Vidare i texten kommer vi att benämna förskollärare 1 och 2 osv i den löpande texten och F1, F2 osv vid citat.

Genomförande

Först av allt började vi med att skapa ett informationsbrev som även fungerade som ett samtyckesbrev se (Bilaga1), och direkt efter det började vi med att formulera våra intervjufrågor. Ganska tidigt kunde vi se att första utkastet av intervjufrågorna inte skulle ge en konkret bild till intervjudeltagarna av vad vårt syfte var med studien eller undersökningen. Därför ändrade vi på frågorna så att de blev mer detaljerade med fokus på svaren som vi letade efter.

När informationsbrevet och intervjufrågorna var klara började vi att mejla olika förskolor i Stockholms kommun. En vecka efter att vi mejlat hade vi fortfarande inte fått någon respons från någon förskola. Det ledde så småningom till att vi började ta direktkontakt med förskolorna över telefon. Orsaken till den hastiga förändringen i vårt arbets sätt var främst att vi hade en deadline att hålla oss till och vi kände att det effektivaste sättet att gå tillväga på var att ringa de olika förskolorna. Även när vi valde att ringa till förskolorna var det antingen svårt att få tag på förskolecheferna eller så ville/kunde de inte medverka. Efter mycket om och men så fick vi till slut kontakt med fyra förskolor och förskolechefer som i sin tur skickade frågan vidare till pedagogerna som gav oss svar ganska omgående. Efter pedagogernas godkännande till verksamhetschefen fick vi deras telefonnummer av cheferna för att vi ska kunna ringa dem och bestämma tid för intervjuerna.

Alla förskollärare som ville medverka ville göra det för att vår studie lät intressant för dem eftersom de själva inom verksamheten ville utveckla arbetet med lärplattan i ett lärande- och utvecklingssyfte med barnen. Intervjuplatsen för alla sex intervjuer blev på förskollärarnas arbetsplats, vilket vi tyckte var passande och bra eftersom Eriksson-Zetterqvist och Ahrne (2015) nämner att det finns olika faktorer som kan påverka intervjudeltagaren under en intervju så som deras egenskaper och karaktärsdrag samt miljön de befinner sig i. En intervju i till exempel hemmiljön kan väcka känslor hos individen och hen kan prestera på ett visst sätt för att uttrycka sin identitet medan om intervjun sker på en offentlig plats som en arbetsplats vill den intervjuade visa andra saker som är knutna till hens arbete och erfarenheter (Eriksson-Zetterqvist & Ahrne 2015).

Vårt syfte var att ta reda på hur pedagoger i förskolan uppfattar användandet av lärplattan som medierande artefakt, samt hur de använder dessa i arbetet med barns språkutveckling. Därför ansåg vi att deras arbetsplatser var det bästa stället att göra intervjun på. Inför varje intervju hade vi samtyckesbrevet samt våra frågor med oss. I början av intervjun meddelade vi förskollärarna att all information om arbetsplatsen och personen kommer att vara anonymt samt att de hade rätt till att avbryta intervjun när som helst utan att behöva motivera det. Vi frågade även om vi fick spela in ljudet av intervjun för att få med alla delar och små detaljer till studien som vi annars kan missa om vi endast antecknar. Vi använde oss av våra frågor som en grund för intervjun men vi fick även ställa följdfrågor för att få mer fokuserade och fylligare svar på våra frågor. Om vi märkte att pedagogen inte riktigt förstod frågan som vi hade tänkt oss fick vi ställa frågan igen på ett annat sätt samtidigt som vi gav dem den tiden och utrymme de behövde för att inte påverkas av stress. Dessa punkter gjorde intervjun till ett mer trevligt samtal mellan oss än att pedagogen behövde känna sig ifrågasatt och behöva formulera ett svar som verkade professionellt eller att behöva prestera på ett visst sätt. Intervjuerna tog mellan 45 – 60 minuter och vi avslutade intervjun med att visa vår tacksamhet för att de ville delta i intervjun och vi förklarade även hur viktig deras medverkan är för vår studie.

Databearbetning och analysmetod

Materialet i all data som samlas in behöver analyseras och bearbetas. Svensson och Ahrne (2015) berättar att man behöver särskilja på data och empiriskt material. Med data menar han att det är material som har producerats under själva fältarbetet medan empiriskt material är det materialet som är byggt på data som vi samlat in och är avgränsat till att analyseras. Exempelvis i vår studie är ljudupptaget vår data och transkriberingen av det är vårt empiriska material som kommer att analyseras.

Varje intervju har vi bearbetat genom att transkribera och sortera. Därefter har materialet analyserats. När vi transkriberade vårt material gick vi tillväga genom att aktivt kategorisera svaren på frågorna som vi har formulerat. Att transkribera hjälpte oss att sortera vårt empiriska material och sedan avgränsa det för analys. Varje intervju transkriberades mellan en till två timmar. Vi använde oss av datorn för att skriva ner alla våra intervjufrågor och svar som vi sedan printade ut och började transkribera. Vi använde oss utav understrykningspennor för att lättare kunna markera och sortera svaren. Det hjälpte oss även att hitta likheter och skillnader hos de intervjuade personerna.

När vi transkriberade använde vi oss av kvalitativ analysmetod. Svensson och Ahrne (2015) menar att det viktigaste i en kvalitativ studie är variationen och betydelsen av data man samlar in. De poängterar att det är svårt att transkribera stora delar material från intervjuer då det kan landa på flertal sidor. I sådana fall menar de att man behöver ha en övergripande blick kring materialet. Som vi förstär beskriver Lindgren (2014) det som ett sätt att ordna materialet, det vill säga "kodning". Därefter strukturerar man det materialet mer noggrant – något hon benämner för tematisering - och slutligen summera det. Det ska i sin tur vara utgångspunkten för analysen. Vi använde oss av de stegen i vår studie och började först med välja ut de nyckelbegreppen så kallad "kodning" som vi upplevde förekom ofta i vårt material. Exempelvis var *mediering*, *artefakter*, *kompetens* och *stöttning* några återuppreparande begrepp. Utifrån de begreppen började vi "tematisera" begreppen. Det vill säga att vi skapade olika teman/kategorier utifrån koderna. De kategorier som vi upplevde återkom ofta var: *pedagogens kompetens/förhållningsätt kring lärplattan och pedagogstyrt lärande i undervisningen*.

Lindgren (2014) pratar om begreppet *mättnad* som innebär ett slut på upptäckter av olika mönster i materialet. Det vill säga att den uppreparande läsningen inte leder till nya kategorier utan enbart till samma, de befintliga kategorierna. Vi arbetade utifrån den metoden och slutligen kunde vi dra våra slutsatser. Efter att vi fått vårt empiriska material använde vi oss av vår teori som är den sociokulturella teorin för att tolka och analysera vårt material. Vi använde sociokulturella begrepp utifrån de teman som vi hade kategoriserat i. Vi analyserade innehållet utifrån begreppen: Artefakter,

mediering och stöttning. Artefakter och mediering är centrala begrepp för vår studie för att undersöka språk utifrån sociokulturell teori. På så sätt passade det oss bra att uppmärksamma lärplattan som ett komplement till undervisningen i förskolan. Eftersom vårt syfte är att undersöka pedagogernas uppfattning gällande användningen av lärplattan i förskolan som medierande artefakt samt på vilket sätt de tillför dessa verktyg i undervisningen för att stimulera barns språkutveckling, behövde vi använda oss av begreppet stöttning som hjälper oss att förstå hur de lärandeprocesserna sker.

Forskningsetiska överväganden

Det är viktigt att följa vissa forskningsetiska överväganden samt riktlinjer när man forskar.

Vetenskapsrådet (2002) innehåller grundläggande forskningsetiska krav så som: Informationskrav, samtyckeskrav, konfidentialitetskrav och nyttjandekrav.

Informationskravet handlar om information som ska nås ut till alla undersökningsdeltagare angående forskningen och syftet med studien. Det vill säga att forskaren bör informera alla deltagare om vad deras uppgift kommer att innebära samt dess villkor. Dessutom är det viktigt att poängtera att deltagandet är frivilligt samt att man har rätt till att avbryta deltagandet trots påskrivande av samtyckesbrevet (Vetenskapsrådet 2017).

Eftersom vi utförde intervjuer och deltagarna behövde få ta del av informationen innan, informerade vi i förväg de pedagogerna som vi valde att intervjua. Det gjorde vi genom att ringa samt skicka mail med information. I mejlen framgick syftet av vår studie, samt rätt till att avbryta deltagandet. Utöver det har deltagarna fått information angående studiens syfte samt deras rättigheter både muntligt och skriftligt, ytterst viktigt även för de som vi kontaktade via telefon.

Samtyckeskravet innebär att man får ett godkännande eller så att säga samtycke gällande medverkan i studien. Varje deltagare bestämmer över sitt deltagande och har möjlighet till att avbryta det utan vidare förklaring (Vetenskapsrådet 2002). Det var självklart mycket viktigt för oss att informera alla deltagare om detta samt att det är efter deras skriftliga samtycke som vi kommer att genomföra intervjuer med dem.

Konfidentialitetskravet bygger på uppgifter om de deltagande. Dessa uppgifter är viktiga att bevara hemliga för andra personer. Det är för att deras identiteter inte ska avslöjas för utomstående (Vetenskapsrådet 2002). För att inte avslöja någons identitet har vi inte benämnt deltagarnas namn, andra uppgifter kring deltagarna eller förskolor som intervjuerna är utförda på.

Det slutgiltiga kravet är nyttjandekravet som handlar om allt material vi använder till vår forskning. Det materialet får enbart användas till vår studie och inget annat än det, som till exempel privata syften

eller syften som inte innehar vetenskapliga studier (Vetenskapsrådet 2002). Vi har självfallet även följt den riktlinjen och ej använt vårt material till något annat än vår studie.

Studiens kvalitet

I detta kapitel fokuserar vi på svårigheter och svagheter med vårt metodval men även på kvalitén på vår studie. Två begrepp som anses vara relevanta till att beskriva en kvalitativ metod kommer att lyftas fram: *reliabilitet* samt *validitet*.

Validitet innebär formulering av frågor som man vill få svar på samt olika grader som studien kan undersökas utifrån, det vill säga olika metoder för att mäta det man vill undersöka (Nilson 2014). Därför anser vi att det kan vara bra att inte ställa allt för öppna frågor som kan leda till längre svar som blir svårare att organisera och kan skapa förvirring (Nilson 2014). Den kvalitativa metoden som vi valde till vår studie anser vi passar bra för att hjälpa oss att besvara vårt syfte och frågeställningar. Eftersom syftet med vår studie är att undersöka pedagogernas erfarenhet och förhållningssätt kring lärplattan samt hur dessa används i undervisningen för att stimulera barns språkutveckling ansåg vi att det bästa sättet att få våra frågor besvarade var genom intervjuer.

Reliabilitet innebär materialets tillförlitlighet. Det kan finnas olika anledningar till att antyda hur pass pålitligt ett material kan vara. Exempelvis kan intervjuarens tonfall påverka svaren (Nilson 2014). Det kan vara ett problemområde inom vår metod då intervjuaren behöver tänka på sätten som man kan påverka respondenterna under intervjuerna. Även Säljö (2014) problematiserar denna metod då intervjuaren inte alltid besvarar frågan ärligt och ofta kan säga något man egentligen inte menar eller har hunnit reflektera över. På så sätt kan det finnas en risk i vår studie där våra deltagare antydde svar utan att varken mena det eller reflektera kring det. Hade vi utfört observationer i vår metod hade vi kunnat bedöma reliabilitet då vi får en bekräftelse på svaren som pedagogerna angav. Eftersom det blir svårt att avgöra om svaren verkligen är det sättet som pedagoger säger och menar eller om det är ett svar på hur man bör göra, uppstår det svårigheter och svagheter inom vår valda metod.

Vi valde att använda oss av den kvalitativa metoden eftersom den hjälper oss att med hjälp av samtal få en förståelse kring pedagogers erfarenheter.

För att kunna analysera det empiriska materialet är tolkningen en viktig aktivitet menar Svensson (2015). Med hjälp av den sociokulturella teorin som syftar till kunskap som konstrueras vid interaktion där lärandet formas i de sociala aktiviteter som vi ingår i får vi en bredare förståelse kring hur vi ska analysera vårt empiriska material. Beroende på vilken teori man förhåller sig till kan tolkningen se olika ut. Eftersom vi valde att analysera vårt empiriska material utifrån en sociokulturell teori där

kunskap anses formas i en social kontext, var det relevantt att använda oss av en kvalitativ metod där tolkning är ett begrepp som tydliggör de personerna som intervjuas (Svensson 2015).

Svensson (2015) menar att valet av den teoretiska utgångspunkten beror på vilket syfte man har med studien. Eftersom vårt syfte är att undersöka pedagogernas uppfattning kring användningen av lärplattan som en medierande artefakt i förskolan i ett språkutvecklingssyfte ansåg vi att den sociokulturella teorin var mest lämplig för vår studie.

Svensson (2015) nämner även betydelsen av begrepp som används för att analysera det empiriska materialet. Vi kunde kategorisera vår data med hjälp av dem teoretiska begreppen vi ansåg vara relevanta i våra intervjuer.

Resultat och analys

Analys av data ihop med begrepp från sociokulturellt perspektiv

I följande del av uppsatsen kommer vi att analysera vårt insamlade empiriska material (intervjuer) utifrån vårt valda perspektiv som är det sociokulturella perspektivet. Vi tar hjälp av olika begrepp inom det sociokulturella perspektivet såsom artefakter, mediering och stöttning och använder dessa för att besvara, eller resonera kring syftet och frågeställningarna.

Syftet med studien är att undersöka hur pedagoger i förskolan uppfattar användandet av lärplattan som medierande artefakt, samt om hur de använder dessa i arbetet med barns språkutveckling.

Frågeställningar:

- När, hur och på vilka sätt används lärplattan med barnen?
- På vilka sätt stöttar lärplattan barns språkutveckling?

Del 1: När, hur och på vilka sätt används lärplattan med barnen?

I denna första del av analysen ska vi resonera kring den första frågeställningen, och redogöra vad informanterna sagt om när, var och på vilka sätt lärplattan används i deras förskolor. Här i första delen fokuserar vi på begreppet mediering och medierande artefakt.

Något som alla intervjuade förskollärare uttalade sig om var betydelsen av att användningen av lärplattan skulle vara utvecklande och lärande för barnen. Något annat de var överens om var att det är skillnad mellan att som pedagog vara tillsammans med barnen som medforskande och stöttande, och inte använda lärplattan endast för att sysselsätta barnen utan pedagogers närvaro. Alla intervjuade menade att lärplattor inte ska användas för att titta på film eller andra aktiviteter så barnen lämnas ensamma. Enligt förskollärarna var det viktigt att tänka kring i vilket syfte man använder lärplattan samt på vilket sätt man gör det. Ett exempel på det är förskollärare 3 som uttrycker sig så här:

F 3: Ibland jobbar vi med former och färger och vi har andra material än lärplattan som vi använder under aktiviteterna men att få spela eller leka med lärplattan är roligare för barnen där de får peka och flytta på formerna, ändra färger och ibland kommer en röst som berättar vad det är för färg och form. Detta kan vara hur roligt som helst för de och de kan sitta och jobba med en app hur länge som helst med glädje och så klart är vi med hela tiden för att det ska vara ett lärande tillfälle än bara att de ska spela. Vi är även med där för att förklara och visa hur apparna används på ett rätt sätt

Detta kan vi relatera till Säljö (2014) som menar att människan inte kan undgå att använda artefakter eftersom de medierar kunskap och läran om något nytt som man vill lära sig. Väljer man att tänka och begränsa människans lärande och utveckling till det som sker individuellt i varje individ riskerar vi att förlora vårt samspel med artefakter och med människor, därmed förlorar människan alla dessa resurser som den kulturella utvecklingen erbjuder (Säljö, 2014). Förutom samspelet som barnet får med lärplattan skapar den även en annan möjlighet där samspelet mellan barnet och pedagogen utvecklas, vilket Säljö (2014) påpekar, att kunskapstraderingen hos människan sker genom att omvärlden och verkligheten förklaras och tolkas, därmed sker mediering hos oss genom samspel med andra människor (Säljö 2014). Detta kan man se i exemplet ovan där lärplattan medierar kunskap till barnen, men för att barnen ska kunna utnyttja tillfället och samla kunskap behöver de pedagogens samspel och dirigering i rätt riktning.

Följande exempel går att förstå utifrån det teoretiska resonemanget om mediering. Om barnen lämnas ensamma kan de inte få stöd i sin utveckling och lära sig av andra pedagoger eller andra barn. Å andra sidan kan verktyget i sig ses som en medierande artefakt, och barnet kan få stöd av själva plattan, även utan en pedagogs närvaro. Det går även att tänka sig att apparna som används kan fungera som medierande artefakter. Förskollärare 2 uttrycker sig så här om det:

F2: Det finns mycket i lärplattan som barnen kan lära sig oavsett om de engagerar sig i det eller ej, och detta beror helt och hållet på lärplattans makt och kraft. Ett exempel är att de flesta barnen idag i Sverige kan samma ramsor både på svenska och engelska. Detta är inget som en vuxen stöttar barnet med utan de lär sig det själva och det är en utveckling för barnens språk. Alla nya ord som ett barn lär sig är lärande och bidrar till barnets utveckling.

Det här exemplet går att relatera till mediering i och med att Säljö (2015) skriver att när människan lär sig att använda fysiska redskap som medierande resurser kan vi då göra sådant som vi annars inte skulle klara av med endast våra egna naturgivna förmågor. Medierande artefakter är ett viktigt redskap och en central punkt inom sociokulturella perspektivet och de behövs alltid för att människan skall lära sig nytt och utvecklas samt för att klara av nya utmaningar och uppgifter som tillkommer vid lärandet (Säljö 2015). När det gäller frågan om var lärplattan kan användas menar flera förskollärare att det är en poäng att dessa verktyg är mobila, och går att ta med sig. Förskollärare 1 svarar såhär:

F1: Det som är jättebra med lärplattan är att man kan ta med sig den till skogen, på promenad, du kan liksom ligga på golvet eller sitta på soffan, och sedan kunna använda det till dokumentationen eller att återkoppla till olika specifika tillfällen med barnen.

Med detta menas att lärplattan är en praktisk artefakt som medierar kunskap till barnen på många olika ställen, genom att föra lärande diskussioner med barnen kring ett fenomen som sker här och nu – exempelvis i skogen - och i samband med det kan barnen få svar på sina frågor och funderingar. Smidt (2013) menar att med hjälpsamhällets tecken eller kulturella redskap medieras interaktionen med omvärlden, och vidare skriver Smidt att tecken är sociala och de produceras av människor efter samhällets behov och värderingar. Här inkluderas även lärplattan eftersom de är skapade av människan i utvecklingssyfte.

Förskollärarna i studien berättade om olika situationer och tillfällen där lärplattan hade stor makt för att utforma tillfället samt diskussionerna som kunde ske både mellan barnen själva och mellan barn och pedagog. De menade att lärplattan har en kraft och drar till sig barnen och på så sätt kunde lärplattan ge meningsfulla tillfällen till barnen.

Lärplattan är ett kulturellt redskap som människan har skapat och format. Med tanke på dess funktioner och utformning kan det ofta fungera som ett komplement till resterande redskap som används inom förskoleverksamheten och speciellt i arbetet med barn i allmänhet. Vi har förskollärare 5 som berättade att:

F5: Vi tar alltid med oss lärplattan till skogen, speciellt när vi har tema kring naturen. Då behöver vi gå ut till naturen och oftast skogen då för att visa barnen konkreta material så som träd, löv, fåglar eller djur och insekter. Då är det bra att ta bilder med lärplattan eller ha möjligheten att ta reda på en sak eller söka information på en gång eller om man till exempel vill höra hur en fågel låter. Sen använder vi bilderna som vi har tagit till alla diskussioner som vi har kring frågan eller för att återkoppla till det vi gjorde tidigare i skogen.

Säljö (2015) menar att medierande redskap hjälper oss människor att analysera, beskriva och kommunicera med omvärlden för att få bättre förståelse genom att medierande redskap ”de medierar världen för oss, de gör att vi ser och förstår världen på speciella sätt och genom speciella kategorier som vuxit fram i samhället” (Säljö 2015). Smidt (2010) skriver att tankegången hos barnen kan förändras med hjälp av dialog och samtal som barnen skapar kring aktiviteter. I det här fallet sker mycket diskussioner med hjälp av lärplattan som visar mycket tecken, symboler och ljud vilket leder till att barnen själva får uppleva fenomen som representeras av de kulturella redskapen.

Del 2: På vilka sätt stöttar lärplattan barns språkutveckling?

Vi går nu över till att diskutera hur förskollärarna i vår studie svarat på frågor om hur lärplattan kan stötta barns språkinläring. I det här avsnittet återger vi vad förskollärarna svarat om detta och relaterar det till begreppet stöttning.

Något som flera förskollärare uttryckte var att barnen inte endast använder sina motoriska förmågor som till exempel fingrarna, utan även den intellektuella förmågan sätts i gång och börjar arbeta och medverkar i processen där språket ingår. Det är ett viktigt redskap inom den sociokulturella teorin och genom den kan man ta del av världen runt omkring samt dela med sig till andra medmänniskor och då bli delaktiga i samspel. I studien kan vi se att pedagogen frambringar diskussioner med barnen kring känslor och händelser som barnen har varit med om själva. De sätter även ord på händelserna och berättelserna genom att de återkopplar till innehållet av det de ser i lärplattan och det bidrar i sin tur till språkutveckling hos barnen. Förskollärare 1 uttryckte sig såhär

F 5: Alltså det finns ju väldigt bra appar och spel. Ibland har vi tittat på filmer tillsammans som kanske handlar om vårt tema, eller så har vi filmat barnen när de dramatiserar och sedan har de fått se det själva, och där kan man stötta språkutvecklingen väldigt mycket genom att sätta ord, berätta och återberätta om händelser och känslor. Barnen har även fått sjunga mer genom att ta fram relevanta sånger tillsammans i grupp och det tycker jag är bra.

Lärandet och språkutvecklingen sätter sig djupt hos barnen eftersom de samtalar och använder nya ord och begrepp i samband med att de återkopplar till innehållet i lärplattan. Säljö (2014) menar att ” den enkla skillnaden som ligger mellan att peka på något som är fysiskt närvarande respektive att benämna det med ord, finns en del av de möjligheter som språket erbjuder och som ger den som använder det ett så kraftfullt redskap i sitt samspel med omvärlden” (Säljö 2014). Detta kan relateras till vår data ovan som tyder på att med rätt förhållningssätt kan man använda lärplattan till många olika uppgifter som ska syfta till lärande och utveckling, inte endast för att utmana barnen på ett matematiskt eller tekniskt sätt utan även utmana barnen i den språkliga arenan. Genom samtal ökar deras ordförråd och förståelse med inlevelse. Ett exempel på det är förskollärare 3 som menade att:

F 3: Vi använder mest lärplattan både med barnen och när man återkopplar till dokumentationen, eller söker kunskap. Vi jobbar mycket med Picture Walking och använder det i högläsning. När man har tagit en bild från en bok men jobbar djupt med det och går en bildboks promenad, då visar man bilden på storskärm och sedan pratar man och har ett boksamtal kring det med barnen där de även får ställa sina frågor och berätta om sina funderingar. Det ska i sin tur ge en ökad språkförståelse hos barnen då man kan prata mer kring bilderna man ser. Lärplattan är ett enkelt verktyg då man kan fota där man befinner sig och sedan ha möjligheten att projicera upp det snabbt.

Genom detta förhållningssätt menar förskoleläraren att ett lärande kan ske och att utveckling kan uppstå hos barnet på en individnivå. Enligt Gjems (2011) kan det leda till lärande eftersom pedagogen håller i diskussionen och berättar i förhållandet till innehållet av lärplattan. Det kan förstås som mediering av kunskap. Det kan även förstås som att i och med att pedagogen besvarar barnens frågor och funderingar kan det leda till en ökad förståelse hos barnen samt att de skapar nya erfarenheter som kan byggas på vid ett senare tillfälle (Gjems 2011). Smidt (2010) menar att barnen kan förverkliga sin potential i en större utsträckning om hen får stöd från en pedagog som delar samma kulturella redskap. Redskapet, i detta fall lärplattan, som dagens barn är väl bekanta med att använda, är som ett verktyg som kan användas för språkstimulerande ändamål. I exemplet ovan kan man se hur plattan tycks förstärka språket hos barnen. En viktig poäng är att genom att projicera bilderna för barnen och samtala kring dem kan språket medieras till barnen och dessa artefakter har en sådan kraft att de lätt kan observeras av barnen och intressera dem (Smidt 2010). Vid denna aktivitet där barnen ser bilder

och har en diskussion med sin pedagog och får möjligheten att ställa sina frågor kring sådant som de funderar över eller är osäkra på, samtidigt som pedagogen sätter ord på händelser och bilder från skärmen ökar barnets ordförråd och de lär sig nya ord och begrepp i rätt sammanhang (Sandvik & Spurkland 2015).

I följande exempel blir det tydligt att förskolläraren ser apparna som viktiga för barnen, vilket i ett sociokulturellt perspektiv kan förstås som medierande artefakter och förskollärare 2 tyckte att:

F 2: I vissa spel och appar har de ett bra svenskt språk och det hjälper barnen med språket. De får höra ett ord och är det nytt så upprepar de ordet och då kan någon annan också komma och säga samma ord igen. De diskuterar mycket kring görandet genom att visa för varandra hur man gör och förklarar. Vissa figurer som i till exempel Bolibompa programmet gör också att barnen blir väldigt exalterade och börjar prata och då kan de också föra vidare samtalsämnen i andra sammanhang som till exempel vid matbordet eller när de sitter och gör någonting annat.

Med hjälp av digitala verktyg som i detta fall är lärplattan, *kan* språket medieras genom dessa spel och appar till barnet och även från ett barn till ett annat. Det vi ser här är att de nya orden upprepas och nämns igen vid andra tillfällen och det startar upp samtal och diskussion bland barnen. Detta görs på ett spännande sätt för barnen där de tycks tycka att det är roligt eftersom det finns figurer som de till exempel är intresserade av. Detta går att förstå i relation till det som Sandvik och Spurkland (2015) har poängterat, det vill säga att språkinläringen skall ske på barnets nivå och att det ska göras på ett spännande och lekfullt sätt för barnet. De menar även att pedagogerna bör vara närvarande för att konstruera lärandet och att det möjliggör en språkutveckling (Sandvik & Spurkland 2015).

Säljö (2014) belyser hur viktigt lärandet är för våra föreställningar kring vår sociala utveckling. En central del i det Säljö (2014) tar upp är en bedömning kring sättet vi ser på lärandet samt hur man kan rekonstruera kunskap. Kunskap återskapas och uppdateras hela tiden. Lärandet är ett resultat av våra mänskliga erfarenheter som inte enbart kopplas till skola och undervisning. Säljö (2014) menar att lärandet är en erfarenhet som man både kollektivt och individuellt tar med sig från tidigare erfarenheter och använder i sitt handlande i nutid och framtid. Lärandet kan ske kollektivt men även på en individuell nivå.

Utöver vårt sätt att tänka så behöver man observera hur vår omgivning ser ut samt vilka resurser man har tillgång till. Eftersom vi människor är kulturella varelser som samspekar med andra är vi inte begränsade i vårt lärande och vår förmåga att lära. Det finns dessutom olika verktyg som hjälper oss att utvecklas i vår sociokulturella värld som tar oss bortom våra egna förutsättningar menar Säljö (2014).

En utgångspunkt på lärande inom det sociokulturella perspektivet är hur individer och grupper använder de fysiska och kognitiva resurserna men även samspelet mellan individen och det kollektiva (Säljö 2014). Att behärska kunskap från det kollektiva är något som vi har kunnat observera utifrån våra svar från våra intervjuer. Flertal pedagoger upplevde ett kollektivt lärande hos barnen som återskapades i samspelet, men även kollektiv kunskap som gjorde anspråk på ett individuellt lärande (Säljö 2014). Förskollärare 6 menade att:

F 6: Oftast så blir det ju så att ett barn kanske inte riktigt blir förstådd, och vill uttrycka någonting eller låser sig. Det är också en fördel när det är andra barn med, för att de hittar olika sätt att kommunicera på. På det sättet gör man samma sak tre eller fyra gånger och det barnet som känner sig osäker tar ju oftast den tredje eller sista gången och provar. Barn som är i en grupp vägleder oftast varandra.

Med hjälp av interaktion med andra människor och med de olika intellektuella redskapen blir barnen delaktiga i de olika kollektiva verksamheterna. På så sätt kommer de förutsättningar som begränsar barnen till användning och utveckling i deras lärande. De tidigare erfarenheterna har kommit på plats och de utnyttjas till ett samspel med andra (Säljö 2014). Säljö (2014) menar att de intellektuella redskapen hjälper oss att hantera vår vardag så som agera utifrån de kunskaper och insikter vi har. De fysiska redskapen så som materiella verktyg går hand i hand med de intellektuella och behövs för att skapa en kommunikation mellan varandra samt en kommunikation som kommer att föras vidare (Säljö 2014).

Pedagogerna behöver uppmärksamma vilka typer av aktiviteter som är värdefulla för att det ska uppstå ett lärande samt skapar goda förutsättningar till erfarenheter, vilket förskollärare 5 uttryckte sig om att:

F 5: För att det ska uppstå ett lärande i situationer med lärplattan, behöver en pedagog vara närvarande och kunna vägleda barnen. Ibland kan det vara nödvändigt att sitta tillsammans med barnen och ibland är det nödvändigt att enbart finnas i bakgrunden. Barnen behöver veta om att det alltid finns hjälp att få samt att man är närvarande. På så sätt anser jag att det blir till ett lärande och barnen får den stöttnings de kan behöva.

Vi tolkar det på ett sådant sätt att pedagogen ser sin roll som något betydelsefullt i undervisningen då de beskriver sin roll som vägledande. Förskollärare 4 berättar om olika möjligheter med lärplattan och menar att det är viktigt att pedagogens närvaro är tillgänglig för barnen då de kan få samtala kring de olika aktiviteterna som utförs:

F 4: När vi gick ner till holmen och tog fotografier med lärplattan på naturen, har vi exempelvis

läst om blåsippan och lyssnat på låten som handlar om just den. Vi har efteråt diskuterat begreppen som kommer med och vad de betyder. Jag tycker nog att den kunskapen blir mer levande, men jag tycker att det är ett bra komplement till lärandet. Barnen får ta en egen bild och får prata om bilden. Där är det viktigt att vi har tydliga mål med sådana aktiviteter även om de inte alltid blir till det vi förväntar oss. Men oavsett skapas det ett lärande och då är det vår roll att faktiskt närvara och även vara delaktiga i de aktiviteterna.

Även förskollärare 1 pratar om vikten till att vara positivt inställd samt ha den kompetensen som krävs för att kunna uppmuntra barnen och ge de det stödet som behövs.

F 1: Om man som pedagog inte har den rätta inställningen eller kunskapen till digitala verktyg blir det svårt att använda dessa i ett lärande syfte i undervisningen. Vårt uppdrag är att kunna använda sig utav de digitala verktygen men finns det ingen kunskap händer det ofta att även intresset förvinner vilket i sin tur resulterar i mindre användning av exempelvis lärplattan.

Pedagogerna har en enad åsikt kring kunskapen som behövs för att kunna använda digitala verktyg på rätt sätt samt stötta barnen i deras utveckling. Förskollärare 1 menar att det blir svårt att uppfylla de kraven som ställs utifrån läroplanen då det brister i kunskap kring digitala verktyg som i sin tur leder till brist på kunskap. Däremot tolkar vi det som att pedagogerna har en positiv inställning till verktygen som ett komplement till lärandet men att det behöver finnas ett syfte med användningen för att det ska skapa ett lärande.

Även Gjems (2009) berättar om ett deltagande i samtal där barnen utvecklar sina språkfärdigheter utifrån den omgivningen och kulturen de befinner sig i. Mycket av det barn lär sig kommer genom samtal med pedagogerna men även genom andra barn. På samma sätt är det viktigt att det pågår samtal eftersom pedagogen har möjlighet att ta del av de vuxnas kunskap och erfarenheter. Det i sin tur bidrar till ökning av barnens förståelse och kunskap.

Förskollärare 4 berättar även att det är svårt att veta vart lärandet kommer ifrån. Många appar som används i deras förskola resulterar inte alltid i ett lärande då de är statiska och det blir bara en massa ljud. Däremot finns det appar som de har fått från logopeden och de ger en annan utdelning. Gjems (2009) pratar också om ett lärande som är svårt att definiera, samtidigt som det finns flera olika sätt att förstå men också förklara lärandet.

I intervjuerna framkommer det olika möjligheter som skapar förutsättningar till samspel och kommunikation med hjälp av lärplattan. Förskollärare 3 berättar att hon har uppmärksammat olika sätt som barnen använder lärplattan vid kommunikation där det förekommer argumentationer och samarbete i de olika aktiviteterna:

F 3: Vi använde lärplattan för att spela in barnens berättelse av sagor som vi tidigare har läst vid sagostunder. Där fick barnen återberätta sagan samt lägga till egna ljud och bilder från nätet och göra minipresentationer. Därefter förde vi olika diskussioner kring presentationerna.

Förskollärare 2 ger ett snarlikt exempel på hur man kan använda lärplattan och hur det kan skapa förutsättningar för samspel:

F 2: Det är viktigt att ha ett mål när man jobbar med lärplattan. Har man ett syfte då skapar man ett lärande. Ibland när vi har varit ute i naturen kommer vi sedan tillbaka till förskolan och jobbar med lärplattan. Det vi gör är att vi tar upp bilder på det vi såg och diskuterar tillsammans. Barnen hittar ofta olika saker och utforskar inte alltid samma sak och på så sätt anser jag att det bidrar till att sedan återberätta med bilder det man såg och dela med sig av sina erfarenheter med hjälp av lärplattan.

Eftersom interaktion och samspel är grundläggande för lärandet inom det sociokulturella perspektivet berättar Gjems (2009) att vi lär oss genom att samtala med varandra likaså när vi utför aktiviteter tillsammans. En tidigare erfarenhet ger oss en större delaktighet i de aktiviteter vi utför. Genom att förstå ger det oss möjlighet till att skapa mening, det vill säga att olika aktiviteter och händelser får ett innehåll som ger oss en betydelse. Så hur kan lärplattan stötta barnens språkutveckling? Genom att stötta barnens bruk av lärplattan och vägledningen av en pedagog som besitter på mer kunskap och erfarenheter, uppnår barnen ett större deltagande i dem sociala relationerna (Gjems 2009).

Förskollärare 3 och 4 exempel om återberättade kopplar vi till Strandbergs (2006) förklaring om kontakten som barnen hamnar i genom samspel. Han menar att det är genom de språkliga samspelet som barnen får kontakt med sin sociala omgivning. Det språkliga samspelet ses som ett verktyg för sitt eget tänkande. Han menar även att vuxnas samspel med barn bildar ett underlag som sedan resulterar till lärande och kunskaper där individuella tankar växer.

Likaså beskriver även Gjems (2009) kunskapen som uppstår i de olika aktiviteterna som genomförs på förskolan. Samspelet bidrar till ett lärande och det är viktigt att pedagogen är närvarande och vägleder barnen. Att som pedagog kunna bedöma barnens erfarenheter för att sedan använda det till att kunna vägleda barnen och stimulera dem i deras lärande menar han kan påverka till vilken grad barnen deltar och på vilket sätt.

Sammanfattning

Inom förskoleverksamheten används digitala verktyg på ett eller annat sätt, så som lärplattor, projektorer och datorer. Våra resultat visade att det vanligaste verktyget som används i förskolorna är lärplattan. Det är i stor grad för att den enkelt kan tas med överallt och i olika miljöer. Dessa verktyg är medierande artefakter och verktyg som medierar kunskap och lärande som bidrar till nya erfarenheter hos barnen. Pedagogers stöttning vid användningen av digitala verktyg är alltid nödvändig för att leda lärandet och språkutvecklingen i rätt riktning. Utifrån våra resultat kunde vi observera att lärplattan används mycket i pedagogstyrda gruppaktiviteter. En nackdel som lyftes fram var att vid individuella aktiviteter förekom det ofta att det blev ett låst verktyg som inte bidrog till lärande men istället ledde till att barnet hamnade i sin egen bubbla. På så sätt var det viktigt att pedagogen var närvarande för att kunna vägleda och avgränsa barnen från aktiviteter som endast utförde lek.

Diskussion

Det här avsnittet inleder vi genom att knyta ihop de viktigaste delarna av studien, dess syfte samt frågeställningar och det analyserade resultatet. Sedan tillkommer en diskussion kring studiens resultat i relation till den tidigare forskningen som nämndes tidigare i uppsatsen. Fortsättningsvis kommer studiens relevans att beskrivas samt hur dess betydelse i relation till beprövad erfarenhet i professionen är. Avsnittet avslutas med slutsatser samt förslag till vidare forskning.

Eftersom syftet med vår studie är att undersöka hur pedagoger i förskola uppfattar användandet av lärplatta som medierande artefakt samt hur de använder dessa i arbetet med barns språkutveckling har vi formulerat två frågeställningar för att hjälpa oss att besvara syftet. Dessa frågeställningar har formulerats och följts i undersökningen: ” *När, hur och på vilka sätt används lärplattan med barnen? På vilka sätt stöttar lärplattan barnens språkutveckling?* ”

Det har sedan formulerats två rubriker utifrån de resultat vi fick kring våra frågeställningar: *Pedagogernas kompetens/förhållningsätt kring lärplattan, pedagogstyrt lärande i undervisningen.*

Pedagogernas kompetens/förhållningsätt kring lärplattan

I vår studie ville vi ta reda på vad som krävs för att lärplattan ska bli ett stöd i förskolans arbete med språk. Det visade sig att pedagoger var eniga, för att digitala verktyg i allmänhet ska fungera som ett komplement inom förskolan i ett lärande- och utvecklings syfte behövs det mer kompetens.

Pedagoger behöver utbildas och utvecklas inom det digitala verktygens värld och att alla pedagoger behöver kunna använda digitala verktyg som exempelvis lärplatta till en viss del för att arbetet skall vara lärande och utvecklande för barnen. I intervjun uttryckte sig pedagogerna om att lärplattan var lätt att använda och att den kunde användas var som helst, vilket även Flewitt et al (2014) har påpekat i sin studie om att lärplattan är ett lätt verktyg att använda samt att touch funktionen gör det lättare för barnen att engagera sig i aktiviteterna.

I och med att lärplattan kan vara tillgänglig lite överallt och att pedagogerna kan hela tiden återkoppla till olika lärandeaktiviteter genom lärplattan medieras kunskap ständigt till barnen. Pedagogerna nämnde även kompetensen kring förhållningssättet till dessa digitala verktyg och de tyckte att det behövdes kunskap om på vika sätt man skulle använda lärplattan, men även kunskap om innehållet av apparna som barnen hade tillgång till. Genom ett rätt och professionellt förhållningssätt skulle lärplattan bidra med ett kollaborativt lärande som Bergman och Fors nämner i sin studie. Bergman och Fors antyder att det kollaborativa lärandet bidrar till utveckling hos barnets individuella tänkande, språk och interaktioner (Bergman & Fors 2014).

Även i Flewitt, Messer och Kurcirkovas (2014) studie kan man se att lärplattan som en medierande artefakt kan öka samspelet hos barnen med andra människor, likaså tekniken att använda lärplattan får barnet att utvecklas och samla kunskap på egen hand med hjälp av en medierande artefakt som i det här fallet är lärplattan. Detta styrker även pedagogernas svar i vår intervju där de menar att lärplattan är en medierande artefakt och utvecklar barnets tänkande och lärande även om det inte alltid är en pedagog närvarande när barnet leker med lärplattan. Men det gäller att hålla koll på vilka appar de har och vad dessa har för innehåll samt vad dessa appar förmedlar, eller vad barnet kommer att lära sig genom innehållet och veta på vilka sätt de kan stärka och utveckla barnet.

En viktig punkt som upprepades ofta av alla intervjuade pedagoger var att risken finns att lärplattan kan komma att användas som barnpassning. Det innebär att om barnen får leka med lärplattan utan vuxnas tillsyn över tillfället eller innehållet i verktyget kan barnen bli stillasittande utan vidare utveckling och lärande vilket även Klerfelt (2007) nämner. Hon säger att det är viktigt hur man lägger upp tiden för när barnen får använda digitala verktyg och hur de använder stunden. Annars kan det

hända att barnen fastnar i sitt lekande med lärplattan och de blir frångådda andra aktiviteter (Klerfelt 2007). Pedagogernas roll är viktig och har stor betydelse i användningen av digitala verktyg, för hur det ska användas, när det ska användas samt på vilket sätt de ska användas för att de ska leda till utveckling och lärande.

Lärplattan kan användas som ett fungerande och bra medierande verktyg/artefakt för barnen på grund av dennes utformning och funktioner men det behövs kompetens hos pedagogerna för att genomföra ett bra arbete med lärplattan. Fördelen med lärplattan är att den kan vara som ett komplement överallt och när som helst i alla olika processer. Den gör även att lärandet kan ske i grupp eller individuellt eftersom pedagogerna i studien har berättat att de kan planera sina aktiviteter beroende på barnens intressen. Oftast sker lärandeaktiviteterna i grupp men även individuellt då en pedagog ser att ett barn behöver utvecklas enskilt som till exempel i litteracitet lärande. Detta har Flewitt, Messer och Kucirkova (2014) skrivit om i sin studie: att lärplattan kan vara ett bra verktyg i undervisning eftersom den ger stora möjligheter till litteracitet och detta bekräftades av en av våra intervjuade pedagoger, förskollärare 3 som förklarade:

F 3: Oftast använder vi lärplattan i gruppaktiviteter med barnen, som till exempel vid samlingen, i skogen eller E-bokläsning men det händer väldigt ofta att ett eller två barn får sitta och spela med lärplattan och de barnen är dessa som kanske är sena i den verbala språkutvecklingen. Vi har gjort en plan på hur ofta de får sitta själva med lärplattan. Det tar tid men vi ser också att de utvecklas i språket.

Pedagogstyrt lärande i undervisningen

Det här avsnittet besvarar den andra frågeställningen i studien och visar på att pedagogerna ger stöd till lärplattan i undervisningen men det ses mer som ett komplement till lärandet. Det finns ett likvärdigt samtycke hos pedagogerna som tyder på att lärplattan behöver användas utifrån ett specifikt syfte för att det ska resultera i ett lärande och utveckling hos barnen. Med den utgångspunkten tolkar vi det som att lärplattan används enbart i ett lärande syfte när pedagogerna anser det vara relevant utifrån det målet som anses vara viktigt att uppnå. Tidigare forskning har visat att pedagogens vägledning i undervisningen har medfört till utveckling av språkfärdigheter (Sandvik, Smordal, Osterud 2015). Självklart spelar pedagogens kompetens och intresse gentemot lärplattan en stor roll. Både kompetens och inställning behövs för att kunna planera och vägleda barnen i den riktningen som man har planerat för att uppnå de pedagogiska målen.

Pedagogerna i vår studie har en allmänt positiv inställning kring användningen av lärplattan i förskolan. Däremot ses det snarare som ett komplement än ett enskilt verktyg för lärande. För att

kunna stimulera barns språkutveckling behövs det som tidigare nämnts rätt kompetens från pedagogens håll. Ljung- Djärfs (2004) studie visar att pedagogens förhållningssätt gentemot lärplattan ökar dess betydelse i undervisningen. Det var även något som våra förskollärare var noga med att poängtera, utan rätt kunskap blir det svårt att vägleda och stimulera barns språkutveckling i undervisningen.

Kollaborativt lärande är också något som utmärktes i vår studie. Deltagarna beskriver det som ett sätt där lärplattan skapar möjligheter till samarbete och interaktion. Förskollärare 4 berättar flera situationer där barnen samlas tillsammans för att kunna utföra olika aktiviteter med lärplattan. På så sätt kommunicerar barnen och utvecklar det verbala språket, men även samarbetar och hjälper varandra att utvecklas. Oftast är även de aktiviteterna pedagogstyrda, beskriver förskollärare 4. *”Jag har ofta gjort en introduktion kring det jag vill att barnen ska lära sig, sen har jag delat upp grupper i fyra möjligtvis fem barn i varje. Jag går igenom, barnen prövar sig fram och tar sedan hjälp utav varandra”*.

Även Bergman och Fors (2015) upptäckte en utveckling kring barns språk i sin studie. Man kunde observera fördelarna av pedagogernas användning av imitation som vägledning och stimulans till barnens språkutveckling. Likaså finns det annan tidigare forskning som poängterar fördelarna med det kollaborativa lärandet som även hjälper barnen i deras individuella utveckling så som tänkande och interaktion med andra (Flewitt, Messer & Kurcirkova 2014). Utan pedagogers hjälp blir det svårt att leda barnen i rätt riktning där man uppnår de målen och det man strävar efter i förskolan.

Det leder oss in i en kritisk syn på vad som händer när pedagoger inte närvarar eller vägleder barnen vid användandet av lärplattan. Ett exempel är förskollärare 6 som pratar om lärplattan som ett ganska låst verktyg. Förskolläraren menar att lärplattan stimulerar till en kommunikation tillsammans när lärplattan används i grupp men vid individuella arbeten blir det lätt ett låst pedagogiskt verktyg där barnen sitter i sin egen bubbla. Här kan vi tydligt se en sammankoppling i Klerfeldts (2007) studie där man även lyfter de negativa aspekterna i användandet av lärplattan. Ljung-Djärf (2004) observerade i sin studie att digitala vertyg används ofta till lek då barnen har en lättare tillgång till dem. Ofta resulterar det att tiden blir fräntagen från andra aktiviteter.

Här blir det viktigt att pedagogerna är närvarande då barnen tappar fokus och börjar leka istället. Pedagogerna behöver vara närvarande och stötta barnen. Förskollärare 2 berättar om vikten av pedagogens stöttning i sådana situationer. Förskollärare 2 menar att vuxna besitter betydligt större kunskap och genom att vara närvarande och samtala utväxlar man kunskaper och erfarenheter. Samtidigt som barnen lär sig språket genom att samtala lär de sig också genom att lyssna. Det är något som även tidigare forskning har uppmärksammat. Klerfelt (2007) har även diskuterat om barn som

delar med sig erfarenheter och historier, deras egna berättelser och att det i sin tur skapar en länk mellan pedagogisk praktik och mediakultur. Pedagogens närvaro är även betydelsefull för barn som inte har utvecklat samma media erfarenhet. Då är det viktigt att de barnen får den stöd och vägledning som behövs för att utveckla dessa erfarenheter och kunskaper.

Betydelse för praktiken och professionen

Förskollärarens kompetens och profession är viktigt i praktiken inom yrket eftersom det påverkar det livslånga lärandet hos barnen och i det här fallet språkutvecklingen med hjälp av digitala verktyg. Det ligger ett stort ansvar på förskollärarnas axlar för att förskolebarnen skall kunna använda och nyttja digitala verktyg vilket även har påpekats i läroplanen för förskolan genom att “varje barn får använda digitala verktyg på ett sätt som stimulerar utveckling och lärande” (Lpfö 98/18 2018, s. 15).

I och med detta behöver alla förskollärare på alla verksamheter fördjupa sina kunskaper om digitala verktyg och utveckla sin kompetens inom området för att främja en språkutveckling och lärande hos barnen via digitala verktyg. Denna kompetens är viktig eftersom vi i studien kan se att lärplattan bidrar till lärandet och utvecklingen hos barnen genom ett professionellt arbetssätt. Lärplattan medierar kunskap på ett lustfyllt sätt och barnen har lätt att dras till den. Samtidigt kan vi se i studien att lärplattan kan vara ett viktigt och bra komplement till de andra traditionella lärandeverktygen och till resurserna. För att förskollärare ska uppfylla läroplanens mål för förskolan inom det digitaliserade lärandet, behöver de resurser och kompetensutveckling som bidrar till ökad kompetens hos dem till att hantera lärplattan.

För en framgångsrik utveckling på förskoleverksamhetens arbete med barnen i utveckling och lärande ställs det krav på att alla verksamma förskollärare inom yrket har mer eller mindre lika mycket kunskap och kompetens om digitala verktyg. Detta kan förverkligas genom att cheferna på förskoleverksamheterna kan inse vikten av denna kompetens och tillgodoser förskollärarna med resurser och kompetensutbildning för digitala verktyg. Vår studie kan förhoppningsvis bidra till att öppna upp ögonen för alla verksamma inom förskoleverksamheten att lärplattan kan fungera som ett bra och viktigt verktyg för lärande och utveckling hos barnen genom ett professionellt förhållningssätt.

Slutsatser

Resultatet av vår studie visar på att lärplattan är ett bra komplement i relationen till de traditionella verktygen för lärande och utveckling inom förskolan, men detta måste ske med ett korrekt och professionellt förhållningssätt för att förverkliga läroplanens mål för förskolan. Förskollärarna var eniga i sina åsikter och var positiva till användningen av digitala verktyg såsom lärplattan eftersom

den kan fungera som en bra medierande artefakt och kan användas i alla miljöer då den är mobil och lätt att använda. Den kan även användas under många olika situationer och tillfällen och de nämnde som exempel att lärplattan kan användas i utemiljöer, vid samling eller andra aktiviteter. På frågan hur de skulle kunna använda lärplattan för att främja språkutveckling och lärandet hos barnen svarade de att innehållet av spel och apparna som barnen använder var viktigt att se över, men även att det var viktigt och tänka kring vad en app eller ett spel skulle kunna bidra med för barnens språkutveckling och lärande. En annan viktig punkt är förskolläraernas stöd för barnen. De menar att fastän lärplattan i sig är ett medierande verktyg och kan lära barnen helt nya saker på ett roligt sätt så är pedagogens stöd oerhört viktigt för att dirigera barnens lärande. Det bidrar till att barnen utvecklas och lär sig sådant som är förnuftigt för dem beroende på deras intressen, tidigare erfarenheter och individens nuvarande styrkor och svagheter. Lärplattan kan fungera som ett spännande, roligt och lärande verktyg både i grupp och vid individuell lärande eftersom nästan alla barn har ett stort intresse av att använda lärplattan. Därför är det viktigt att vuxna skapar sig kunskap kring barnens mediakultur och digitalkompetens för att kunna nyttja deras intresse till att utvecklas och lära sig och på så sätt blir även lärandet roligare för dem.

Vidare forskning

I dag är den digitala världen i ständig förändring. De en utvecklas och kunskapen kring dessa behöver förnyas. Eftersom tidigare forskning har förhållit sig positivt till dessa verktyg kan vidare forskning vara ett bra alternativ. Det är viktigt att uppmärksamma även andra aspekter än de positiva kring digitala verktygen. Tidigare resultat av vår studie visade att det även kan finnas negativa konsekvenser av digitala verktyg i undervisningen. Genom att vara uppdaterad i alla de olika aspekterna blir det lättare att kunna vara förberedd och förutse dess användning och för lärandet i förskolan.

Sedan kan det även vara användbart att utforska olika sätt att använda de appar som finns tillgängliga idag. På så sätt kan man göra lärandet mer roligt och lockade för barnen.

Utöver det kan även variation av digitala verktyg vara till en stor fördel. Idag så är pedagogerna låsta till just lärplattan. Det kan bero på olika anledningar. Dels eftersom de kanske inte har den kompetens som krävs, men även för att man inte är engagerad till det nya som kommer då det kan vara svårt att hänga med.

Slutligen skulle vi gärna vilja som tidigare nämnt utföra observationer för att kunna få en tydligare förståelse kring lärplattan i undervisningen. Eftersom vi använde oss enbart utav intervjuer tillstöt det även komplikationer vid vår valda analysmetod. Genom att kombinera dessa två metoder får man

bredare förståelse kring reliabiliteten gällande pedagogernas syn på digitala verktyg. På så sätt undersöker man även deras sätt att arbeta med dessa gentemot deras ord.

Referenser

Bergman, M.E, Fors, U., Barn- och ungdomsvetenskapliga institutionen, Stockholms universitet, Samhällsvetenskapliga fakulteten & institutionen för data- och systemvetenskap (2015). Lärplattor och appar i förskolan har kommit för att stanna men för vadå?: en studie om appar med inriktning på matematik och språk i Upplandsbro och Vaxholms kommuner

Björklund, Elisabeth (2008). *Att erövra litteracitet. Små barns kommunikativa möten med berättande, bilder, text och tecken i förskolan*. Doktorsavhandling. Göteborgs : Acta Universitatis Gothoburgensis

Carlsson, Reidun & Bagga-Gupta, Sangeeta (2006). "Verktyg och lador." En studie om sprakfokuserade aktiviteter för minoriteter på förskoleåren. *Nordisk Pedagogik*. Nummer 3

Ehrlin, Anna (2012). *Att lära av och med varandra. En etnografisk studie av musik i förskolan i en flerspråkig miljö*. Doktorsavhandling i musikvetenskap med musikpedagogisk inriktning. Örebro universitet.

Flewitt, R., Messer, D. & Kucirkova, N. (2014). New directions for early literacy in a digital age: The iPad. *Journal of Early Childhood Literacy*, 0(0), ss. 1-22. doi: 10.1177/1468798414533560

Elm Fristorp, Annika & Lindstrand, Fredrik (2012). *Design för lärande i förskolan*. Stockholm: Norstedts.

Eriksson-Zetterqvist, U. & Ahrne, G. (2015) Intervjuer. I Ahrne, G. & Svensson, P. (red.) *Handbok i kvalitativa metoder*. 2.uppl. Stockholm: Liber, ss.34-54.

Gjems, L. (2011). *Barn samtalar sig till kunskap*. Lund: Studentlitteratur.

Kultti, A. (2014). *Flerspråkiga barns villkor i förskolan: lärande av och på ett andra språk*. Liber, Stockholm.

Lindgren, S. (2014). Kvalitativ analys. I Hjerm, M., Lindgren, S. & Nilsson, M. *Introduktion till samhällsvetenskaplig analys*. 2. uppl. Malmö: Gleerups, ss. 29-44.

Ljung-Djärf, A. (2004). *Spelet runt datorn: Datoranvändande som meningsskapande praktik I förskolan*. Malmö studies in educational sciences. Malmö: Lärarutbildningen Malmö Högskola.

Löfgren, H. (2014). Lärarberättelser från förskolan. I Löfdahl, A., Hjalmarsson, M. & Franzén, K. (red.). *Förskollärarens metod- och vetenskapsteori*. Stockholm: Liber, ss. 144–156.

Klerfelt, A (2007). *Barns multimediala berättande: En länk mellan mediakultur och pedagogisk praktik*. Göteborg studies in educational sciences. Göteborg: Göteborgs universitet.

Nilsson, M. (2014). Att samla in kvantitativa data – enkätundersökningar. I Hjerm, M., Lindgren, S. & Nilsson, M. *Introduktion till samhällsvetenskaplig analys*. 2. uppl. Malmö: Gleerups, ss. 167–184.

Rennstam, J. & Wästerfors, D. (2015) Att analysera kvalitativt material. I Ahrne, G. & Svensson, P. (red) *Handbok i kvalitativa metoder*. 2.uppl. Stockholm: Liber, ss. 220–236.

Sandvik, M., Smørdal, O., & Østerud, S. (2012). Exploring iPads in Practitioners' Repertoires for Language Learning and Literacy Practices in Kindergarten. *Nordic Journal of Digital Literacy*, 7(3), ss. 204–220.

Sandvik, M. & Spurkland, M. (2015). *Språkstimulera och dokumentera i den flerspråkiga förskolan*. Lund: Studentlitteratur

Skolverket (2018). Undervisning i förskolan.

Smidt, S. (2010). *Vygotskij och de små och yngre barnens lärande*. Studentlitteratur AB Lund.

Strandberg, L. (2006). *Vygotskij i praktiken: bland plugghästar och fusklappar*. Stockholm: Norstedts akademiska förlag.

Svensson, P. & Ahrne, G. (2015) Att designa ett kvalitativt forskningsprojekt. I Ahrne, G. & Svensson, P. (red) *Handbok i kvalitativa metoder*. 2.uppl. Stockholm: Liber, ss. 17–33.

Säljö, R. (2014). *Lärande i praktiken: ett sociokulturellt perspektiv*. 3.uppl. Stockholm: Studentlitteratur.

Säljö, R. (2015). *Lärande: en introduktion till perspektiv och metaforer*. Malmö: Gleerups.

Vetenskapsrådet (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

https://www.gu.se/digitalAssets/1268/1268494_forskningsetiska_principer_2002.pdf

Vetenskapsrådet (2017). *God forskningssed*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

<https://publikationer.vr.se/produkt/god-forskningssed/>

Bilaga 1

Informationsbrev

Stockholm 2019-04-04

Hej!

Vi är studenter på Barn- och Ungdomsvetenskapliga Institutionen, avdelningen för förskollärarytbildning och förskole forskning vid Stockholms universitet. Inom ramen för vår sista och avslutande kurs på förskollärarytbildningen ska vi skriva ett examensarbete. Vår studie kommer handla om hur digitala verktyg påverkar språkutvecklingen hos förskolebarn.

För att samla in material till arbetet skulle vi vilja närvara i verksamheten vid förskolan under tiden 08/04–29/04. Vid dessa tillfällen vill vi intervjuva pedagoger med hjälp av ljudupptagningar.

Ett självständigt arbete är reglerat av regler om tystnadsplikt, dataskyddsförordningen (GDPR) samt Vetenskapsrådets skrift om God Forskningssed. Detta innebär exempelvis att barnets, familjens, personalens och förskolans identitet inte får avslöjas och att fullständig konfidentialitet gäller. Allt insamlat material kommer därmed att avidentifieras och inga listor/register över personuppgifter kommer att upprättas. Det dokumenterade materialet får endast användas för vår egen bearbetning och analys samt sammanställas i en uppsats. Materialet kommer att förstöras efter att uppsatsen är godkänd. Uppsatsen kommer att publiceras digitalt.

Med detta brev vill vi be om ert medgivande för ert barns medverkande i studien. All medverkan är frivillig och kan när som helst avbrytas. Samtycker ni till studien så skriver ni under bifogad blankett. Om ni accepterar kommer barnen också att bli informerade om arbetet och får möjlighet att besluta om sitt eget deltagande. En förutsättning för barnens medverkan är att ni samtycker till studien. Om ni tackar ja till medverkan, men barnen säger nej så kommer barnens beslut att respekteras.

Önskar ni ytterligare information är ni välkomna att kontakta oss studenter eller vår handledare vid Stockholms universitet.

Vänliga hälsningar Bianca Andersson & Julia Ljubimova

Studentens namn: Bianca Andersson

Tel.nr: xxxxxxxxxxx

Mailadress: bianca-vh@hotmail.com

Studentens namn : Julia Ljubimova

Tel.nr: xxxxxxxx

Mailadress : jullan_dc@hotmail.com

Handledarens namn Anna Palmer

Stockholms Universitet

Barn och Ungdomsvetenskapliga Institutionen

106 91 Stockholm

Telefon: 08

Mailadress: anna.palmer@buu.su.se

Bilaga 2

På vilka olika sätt samspelar barnen vid användning av de digitala verktygen?

På vilka olika sätt samspelar barnen med pedagogerna vid användning av de digitala verktygen?

Hur ser samspelet ut mellan barnen vid användning av de digitala verktygen?

Hur stöttar pedagogerna barnen när det uppstår språksvårigheter vid användandet av lärplattor? Kan du ge exempel på flera olika sätt?

Anser du att digitala verktyg simulerar språkutvecklingen hos barnen? På vilka sätt?

Hur förmedlar barnen sina erfarenheter under samt efter användandet av språkappen? Till vem eller vilka?

Har ni märkt att apparna påverkar barnens ordförråd?

När och hur märker ni det?

Vilka verktyg (lärplattor, datorer, appar) har ni och vad använder ni mest för lärande?

Ser ni några skillnader gällande barnens språk när de använder digitala verktyg jämfört med böcker, papper och penna?

Hur ofta och när får barnen använda digitala verktyg? I grupp eller individuellt? Om ja eller nej, kan du motivera varför?

